

Jan Terlouw

“De politiek is niet flink genoeg rond het klimaatprobleem”

“Ik neem het de politici kwalijk dat ze niet flink genoeg zijn in de aanpak van het klimaatprobleem. In Nederland niet en wereldwijd niet. Maar ook de wetenschappers zouden met hun kennis over het klimaatprobleem veel meer de barricaden op moeten gaan.”

07 - 12 - 2020 / Door Cees Brinkhuizen

Jan Terlouw (89) denkt dat veel mensen nog steeds niet écht weten hoe groot en dringend het klimaatprobleem is. “Anders zouden ze de politici veel meer onder druk zetten omwille van de leefbaarheid van de wereld voor hun kinderen en kleinkinderen. En politici krijgen het niet voor elkaar als de mensen het niet willen. We hebben dus allemaal een taak om te zorgen dat de mensen het weten, dat het tot ze doordringt.”

Jan Terlouw was zondag 6 december te gast in een drukbezochte aflevering van de webdebatten van de Beweging van Barmhartigheid. Die serie kijkt naar ‘de wereld ná corona’ en dan vooral gericht op de verkiezingen van maart 2021. Want voor velen is de coronapandemie ook een wake-upcall voor de veranderingen die nodig zijn.

Terlouw hoopt dat het zo werkt. “We handelen nu of we de baas zijn over de natuur. We zijn bezig de natuur uit te buiten. Daar moeten we mee stoppen; we horen rentmeesters te zijn.”

Terlouw is een overtuigd optimist. “Natuurlijk, in mijn analyses rond de klimaatproblematiek kom ik ook vaak tot pessimistische conclusies. Maar daar schiet je niets mee op. Ik wil laten zien dat het kan en dat het niet eens zo moeilijk is. Dat stimuleert. Dat helpt meer dan te zeggen ‘het is hopeloos en over honderd jaar bestaan de mensen niet meer’. Dat schiet niet op. Ik hou de mensen liever voor dat het kan. Ik zeg liever: ‘Maak je nou niet zo ongerust. Je welvaart gaat heus niet gigantisch achteruit. Het kost geld, dat wel, maar het is betaalbaar. Er is genoeg duurzame energie en we hebben nog tien, vijftien jaar de tijd om de problemen aan te pakken. Uiteindelijk doet het maar één ding; het geeft je kinderen en kleinkinderen een toekomst.’”

En gelukkig ziet Terlouw een kentering in de publieke aandacht. “Meer dan de helft van de bevolking is zich inmiddels de problemen bewust. Logisch, want we lezen nu bijna dagelijks over grote branden, stormen, verdroging, enzovoort. Ik heb goede hoop dat als corona wereldwijd voorbij is, de klimaatproblematiek met enig vuur aangepakt zal worden.”

Maar hoe dan? “De politiek moet zich hernemen. De macht ligt nu niet bij de politiek, maar hoe langer hoe meer bij het geld. De politiek moet weer duidelijk maken dat zij uiteindelijk de baas is.”

VRAGEN UIT DE CHATBOX

Barmhartigheid?

Terlouw: “Ja, ik vind barmhartigheid een ontzettend mooi woord. En het roept een goed gevoel op. Maar ik vind wel dat het met de barmhartigheid achteruit is gegaan de laatste pakweg dertig jaar. We moeten die prachtige wereld van ons zo ongeschonden mogelijk aan onze nakomelingen overdragen. Dat heeft ook met barmhartigheid te maken en met rechtvaardigheid. Rechtvaardigheid naar hen die er nog niet zijn.”

Kees van de Ven: Corona is, lijkt mij, ook een boodschap van moeder natuur.

Terlouw: “Dat zie ik ook zo. We doen alsof we de baas zijn over de natuur en buiten haar uit. Daar komen ook zulke virussen vandaan.”

Dat kan de politiek alleen met brede steun vanuit de bevolking, en die komt, volgens Terlouw, in het huidige democratische proces onvoldoende naar voren. “Daarin regeert het kortetermijnbelang en daarin zit je met al die politieke partijen. Ik zie daarom veel in het instellen van burgerberaden. Een burgerberaad is een representatief samengestelde groep burgers die door deskundigen goed geïnformeerd wordt en op basis van die informatie een besluit neemt. Als burgers de kans krijgen over lastige onderwerpen rustig te praten en goed voorgelicht zijn, dan zie je dat ze tot heel redelijke conclusies komen - zonder de druk van verkiezingen, zonder al die politieke partijen. In Ierland een in Frankrijk zijn er heel positieve ervaringen mee opgedaan.”

Maar dan nog. “We zullen de problemen nooit oplossen als we niet internationaler gaan denken. Vroeger was een probleem meestal nationaal. Nu zijn bijna alle problemen mondiaal geworden. Dat geldt voor het corona-probleem, voor het klimaatprobleem, voor het vluchtelingenprobleem, voor de kapitaal-accumulatie. Maar de regeringen zijn grotendeels nationaal gebleven. De meeste beslissingen worden nationaal genomen over mondiale problemen. Het is een ongelooflijk grote taak om dat te veranderen. Maar dan komt mijn optimisme weer tevoorschijn. We kunnen verder denken dan onze neus lang is, wij kunnen nadenken over wat er over dertig jaar gebeurt - dat kan geen een plant of dier. En dat zullen we dan ook moeten doen.”

Op een vraag of die internationale aanpak niet steeds moeilijk wordt met steeds meer gekken in de wereldleiding, zegt Terlouw: “Praat me er niet van. Met figuren als Trump gaat het echt niet lukken, met Poetin ook niet, met Bolsonaro in Brazilië evenmin. Ja dat zijn grote problemen. Maar ik hoop, dat men gaat inzien dat het absoluut noodzakelijk het klimaatprobleem gezamenlijk aan te pakken. Ik erken dat het daar nog niet naar uit ziet. Maar alleen maar zeggen ‘het kan niet’, daar hebben we niets aan. Gelukkig krijgt Amerika nu weer een beetje redelijke president.”

Europa moet ook aan de bak. “We moeten de Europese Unie nodig hervormen, zodat met meerderheid van stemmen beslist kan worden en niet met unanimititeit van stemmen. En dan kan Europa, toch een heel

Alexandra Lindh: Zou het helpen als er meer vrouwelijke wereldleiders zijn?

Terlouw: “Ik hoop dat er veel meer vrouwelijke wereldleiders komen. Ze zijn veel concreter en minder geneigd om problemen met geweld op te lossen. Ze zijn eerder bereid tot dialoog.”

Harm van Ballegooy: Waar kan ik als individu het best mee beginnen?

Terlouw: “Minder vlees eten en lid worden van een politieke partij.”

belangrijk werelddeel, samen met Amerika best grote stappen zetten. Daar heb ik ook wel goede hoop op: de Europese Unie wil naar 55% CO₂-reductie in 2030 en Amerika treedt weer toe tot de Parijse akkoorden.”

En Nederland? “We hebben de klimaattafels gehad en ik heb er waardering voor. Het kabinet doet zijn best. Maar het resultaat van de klimaattafels is veel te nationaal. Alles moet in Nederland opgelost worden. Wij willen nu de hele Noordzee vol zetten met windmolens en de polders volleggen met zonnepanelen, we moeten de huizen isoleren en weet ik niet wat allemaal. Goed hoor, prachtig, maar het is te nationaal. Je moet de duurzame energie daar halen waar het is en waar het goed winbaar is. Leg de zonnepanelen dus in de woestijn, die deugt nergens anders voor.”

Over de economie is Terlouw ook heel helder: “De economie moet helemaal anders. We moeten naar een circulaire economie, een hergebruik-economie. De economie van het opmaken moet voorbij zijn. Het zal niet betekenen dat onze welvaart vreselijk achteruitgaat, maar wel dat die anders verdeeld wordt. En als we meer welvaart naar arme landen brengen heeft dat grote gunstige gevolgen: het draagt fors bij aan de oplossing van het vluchtelingenprobleem en bij meer welvaart in de arme landen daalt daar de bevolkingsgroei.”

Jan Terlouw reageert ook op Paul Verhaeghe die in het vorige webdebat stelde dat we voor het oplossen van de klimaatproblemen individuele vrijheid in zullen moeten leveren (“Minder individuele vrijheid in ruil voor een betere samenleving”): “Ja, daar ben ik het mee eens. Als je het maar in de hand houdt en als het maar tijdelijk is. Maar als het nodig is moet de overheid durven optreden.”

Beluister de podcast met het complete webdebat met Jan Terlouw

Marije van Hoeckel: Wat kan ik als individu doen?

Terlouw: “We moeten allemaal zorgen dat de mensen weten van het probleem. Daar heeft het onderwijs een taak in, de religie, de kunst, u en ik hebben daarin een taak. De wetenschap zou ook veel meer de barricaden op moeten met hun kennis. Hun kennis geeft ze de plicht de samenleving ervan te doordringen.”